

Talousraami: kotoutumisen kokonaisuus ja lupaprosessien vauhdittaminen

Hallitusneuvottelut VN/10717/2023

17.5.2023

Sonja Hämäläinen, TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Momentti 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä (arviomääräraha))

- **Momentilta maksetaan korvauksia kunnille ja hyvinvointialueille kv. suojelua saavien ja heihin rinnastettavien henkilöiden ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.**
- **Korvauksia maksetaan laskennallisen perusteen ja todellisten kustannusten mukaan.**
- **Osa momenttiin kohdistuvista määräytymisperusteisista vähennyksistä ei itsessään muuttaisi julkisen talouden tilannetta, vaan siirtäisi vastuuta valtiolta kunnille tai hyvinvointialueille.**
- **Suurimmat säästöt kotoutumisen edistämisen määrärahoissa saadaan, jos korvauksen piirissä olevien henkilöiden määrä laskee Tältä osin säästötoimet eivät kuitenkaan ole TEM:n toimin toteutettavissa.**
- **Monet tutkimustuloksista viittaavat siihen, että kotoutumistoimiin panostaminen on taloudellisesti kannattavaa.**

Säästötoimet mom. 32.50.30 määrärahasta (20 M€)

- **Lyhennetään kotoutumisen edistämisestä kunnalle ja hyvinvointialueelle maksettavan laskennallisen korvauksen maksuaikaa kolmesta vuodesta kahteen vuoteen ja neljästä vuodesta kolmeen vuoteen, arvioitu säästö noin 16,9 milj. euroa.**
 - Laskennallisen korvauksen maksuajan lyhentäminen vaikuttaa julkiseen talouteen, koska korvausajan lyhentäminen vähentää todennäköisesti myös palvelujen järjestämistä. Säästötoimi edellyttää lakimuutosta sekä järjestelmäkehitystä, joten säästöt alkavat vaikuttaa todennäköisesti aikaisintaan vuoden 2026 lopulta, kiintiöpakolaisten osalta vuoden 2027 lopulta lukien.
- **Tulkitsemisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisen pienentäminen, arvioitu säästö noin 3,1 milj. euroa**
 - Tulkkauksekustannuksia voidaan alentaa hyödyntämällä etätulkkauksia, panostamalla maahanmuuttajien kielikoulutukseen sekä kannustamalla monikielisen henkilöstön rekrytointeihin. Viranomaisilla on kuitenkin lakisääteinen velvoite hallintolain nojalla varmistaa, että henkilö ymmärtää häntä koskevat asiat ja käyttää siten tarvittaessa tulkkia.

Säästötoimet mom. 32.50.03 (Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (Siirtomääräraha 2 v) (2 M€)

- Mikäli momentin 32.50.03 määrärahaa vähennetään 2 milj. eurolla, kotoutumislain uudistuksen työllistymisen ja kotoutumisen nopeuttamisen kannalta jotain kaikkein kriittisemmiksi arvioiduista toimista ei voida toteuttaa.
- Kahden miljoonan euron vähennyksen myötä joudutaan luopumaan jostain seuraavasta toimesta:
 1. *Monialaisen yhteistyön eli osaamiskeskustyyppisen toiminnan rahoitus, 2 milj. euroa*
 2. *Matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelut, 2 milj. euroa*
 3. *Kotoutumispalveluiden kohderyhmän laajentamisen peruutus (etenkin kotihoidon tukea saavat)*
 4. *Kotoutumisen asiakastietojärjestelmän ja kielitaidon päättötestauksen ylläpito ja kehittäminen*

Maahanmuuttoviraston resurssit varmistettava työ- ja koulutusperusteisessa maahanmuutossa

- Työ- ja koulutusperusteisen oleskelulupamenettelyn nopeuttamista jatketaan varmistamalla lupaprosessin kaikkien vaiheiden sujuvuus (ml. vireillepano ja tunnistautuminen), lisäämällä automatisaatiota sekä kehittämällä sähköistä järjestelmää ja menettelytapoja.
- Maahanmuuttoviraston toimintamenot turvataan riittävälle tasolle, jotta kaikki työ- ja koulutusperusteiset oleskelulupahakemukset voidaan käsitellä keskimäärin enintään 30 vuorokaudessa.
- Nopea käsittely on välttämätön edellytys sille, että Suomi voi saada tarvitsemansa kansainväliset osaajat. Lisäksi kasvava työperusteinen maahanmuutto vaatii sekä ennako- että jälkivalvonnan kehittämistä osana riskiperusteista hakemuskäsittelyä, jotta väärinkäytöstopauksia voidaan tehokkaasti ehkäistä ja havaita.

Maahanmuuttoviraston resurssit työ- ja koulutusperusteisessa maahanmuutossa; tausta

- Ilman sujuvia oleskelulupakäytäntöjä muiden työvoiman maahanmuuttoa edistävien toimenpiteiden vaikutus jää vajaaksi.
 - Oleskelulupien nopeuttamisen suoraksi työllisyysvaikutukseksi on arvioitu 1 500 htv, dynaamiset vaikutukset paljon suuremmat.
- Menettelytapauudistukset ja niitä tukevat digiratkaisut, ml automatisaatio vähentävät Maahanmuuttoviraston asiantuntijatyön tarvetta asteittain.
 - Tänä hallituskautena Maahanmuuttoviraston tuottavuus (päätos/htv) on noussut työperusteisten oleskelulupien käsittelyn osalta noin 29 %, ja sen oletetaan edelleen nousevan asteittain käyttöönotettavien uudistusten myötä.
- Oleskelulupien käsittely on jo pitkälle digitaalista ja automatisoitua, ja tietojärjestelmien on jatkuvasti pysyttävä ajan tasalla.
 - Järjestelmäkehittämisen resursseihin on arvioitu tarvittavan 12 milj. euron vuotuista lisäystä seuraavalla kehyskaudella.
 - Lisäksi Maahanmuuttoviraston pysyvä rahoitus kokonaisuudessaan tulee varmistaa tasolle, joka turvaa maahanmuuttohallinnon sujuvuuden ja jatkuvuuden (henkilöresurssissa nyt 200 htv:n vaje = 10 milj. euroa/v).